

Grønlands lovgivning

Af Ellen Margrethe Basse

April 2015

Grønland er en del af Det Danske Kongerige. Derfor er den danske grundlov også gældende på Grønland. Men i 2009 fik Grønland selvstyre, og det er i dag efter loven om Grønlands Selvstyre muligt for Inatsisartut og Naalakkersuisut at overtage ansvaret for de fleste lovområder. Grønland overtog ansvaret for råstofloven som det vigtigste område i forbindelse med selvstyret. Loven fastlægger både hvordan Råstofmyndigheden under Naalakkersuisut kan give tilladelse til indvinding af olie, gas, uran, jern, guld m.m. Den fastlægger også hvordan naturen og miljøet skal beskyttes, når der gives tilladelser. Naalakkersuisut kan bl.a. ophæve den internationale beskyttelse af naturområder og dyr hvis det vurderes at der er tale om væsentlige samfundsinteresser i indvindingen der gør det bydende nødvendigt. Det er Naalakkersuisut, der sammen med de virksomheder der har fået tilladelsen, er ansvarlig for bekæmpelsen af den forurening, der kan opstå i forbindelse med råstofindvinding. Råstofloven fastslår dog udtrykkeligt at den ikke vedrører havmiljøet. Det er derfor måske Rigsmyndigheden der har ansvaret for beskyttelsen af havmiljøet uden for 3 sømil fx ved olieudslip fra en boring. Arktisk Kommando (under Forsvarsministeriet) varetager havmiljøovervågningen, forureningsbekæmpelsen og håndhævelsen af havmiljøloven. I forhold til de regler der gælder for skibsfart, er det også de danske myndigheder der varetager opgaverne. Når et selvstyreområde er overtaget af Grønland, skal Grønland selv betale for det, som det koster at lave lovene og at sikre at lovene overholdes. Det betyder fx at hvis Grønland også vil overtage ansvaret for havmiljøet og sikkerheden på havet, skal der bruges rigtig mange penge på skibe der kan overvåge at fremmede fiskerfartøjer ikke ulovligt tager de grønlandske fisk. Der skal også være nogle skibe der passer på sikkerheden, og skibe der kontrollerer om der ulovligt smides affald i havet.

Grønlands parlaments lokale ved åbningen den 14.12.2014 efter valget. (Foto: Inatsisartut).

At havisen smelter, indebærer nye indvindingsområder. Forekomsterne og den teknologiudvikling der er tale om, skaber nye muligheder for skibsfart og olie-/gas indvinding på havet. Det skaber også muligt for Grønland at kan blive helt uafhængig af Danmark.

EU har i dag en meget omfattende og efterhånden også velkoordineret miljølovgivning som forpligter Danmark som medlemsstat – men ikke på områder der falder inden for det grønlandske territorium. Blandt de nye miljødirektiver det er særligt nærliggende at nævne, er direktivet om de sikkerhedskrav der gælder ved indvinding af olie og gas på havet. Kravene ville kunne betyde en øget beskyttelse af havmiljøet omkring Grønland hvis ikke der var en undtagelse for det område.

På Grønland var der oprindeligt en almen ret for befolkningen til at anvende jorden og dens ressourcer. Der eksisterer stadig ikke en almindelig privat ejendomsret til fast ejendom, sådan som man fx har det i Danmark. Grønlænderne opnår kun ret til at etablere bygninger m.v. på et areal efter de arealtildelingsregler der er fastlagt i Inatsisartutplan- og arealtildelingsloven.

Den grønlandske lovgivning beskyttede oprindeligt egne fangersamfund gennem en hovedregel om at det kun var personer der havde en bruttoindkomst i Grønland på mindst 50% fra fangst, jagt og fiskeri der kunne opnå at modtage erhvervsfangerbevis som grønlandske erhvervsfangere. Behovet for en bedre indtjening i fiskerisektoren der kan gøre kystnært fiskeri rentabelt, har imidlertid medført en reduktion i sådanne særlige rettigheder. I lovene fortæller man at de oprindelige fiskere og fangere i stedet kan hjælpe turister og forskere med at finde rundt i Grønland.

Når Danmark skriver under på internationale miljølove (konventioner), kan Grønland anmode om at blive holdt uden for de forpligtelser som Danmark påtager sig. En af grundene til at Grønland ønsker at være uden for, er den at når Grønland bliver omfattet af internationale miljølove, skal lovene oversættes til kalaallisut. Grønland er fx ikke omfattet af Aarhuskonventionen sammen med Danmark. Aarhuskonventionen fastslår at der skal være adgang for alle og enhver (offentligheden) til at få oplysninger om miljødata (miljøkvaliteten m.v.). Konventionen fastslår også at miljøorganisationer og dem der bor tæt på det sted hvor Naalakkersuisut vil give tilladelse til indvinding af råstoffer, skal have mulighed for at deltage i de administrative beslutninger (projektoffentlighed). Dem der bor tæt ved og miljøorganisationerne skal have de relevante oplysninger, så de kan udtale sig om de mulige problemer som de mener projektet kan medføre. Efter konventionen skal de også have ret til at kunne klage til uafhængig myndighed (fx domstolene).

Landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning og landstingsloven om offentlighed i forvaltningen giver ret til at få nogle oplysninger om papirer der er hos Naalakkersuisut, men ikke så mange miljøoplysninger som man skal have efter Aarhuskonventionen. Inatsisartutlovene om planlægning, arealanvendelse og miljø sikrer projektoffentlighed, men det gør landstingslovene om fangst, jagt og naturbeskyttelse ikke. Naalakkersuisut fastlægger efter landstingslovene om fangst, jagt og naturbeskyttelse bl.a. årlige kvoter for fangst af store hvaler, hvid- og narhvaler, sæler m.v. samt forvaltningsplaner til beskyttelse af dyrene. Fangstrådet er den eneste der kan udtale sig om hvordan beskyttelsen og jagt skal være.

Råstofloven, storskalaloven og loven om udnyttelse af vandkraftressourcer til produktion af energi indeholder ikke regler om at miljøorganisationer og de nærmeste naboer skal inddrages (som forudsat i Aarhuskonventionen). Der lægges mere vægt på fortrolighed. Der er aktuelt ingen muligheder for at påklage de afgørelser der træffes af Naalakkersuisut efter råstofloven.